

การเลี้ยงเปิดเทศ พันธุ์กบินทร์บุรี

เอกสารคำแนะนำ
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ISBN 974-682-060-5

การเลี้ยงเปิดเทศพันธุ์กบอินทรีย์บุรี

ลิขสิทธิ์

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

www.dld.go.th

จัดพิมพ์โดย

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี

กรมปศุสัตว์ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2653-4444 ต่อ 3356, 3357

โทรสาร 0-2653-4934

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

พิมพ์ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2545 จำนวน 30,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2550 จำนวน 15,000 เล่ม

ผู้เรียบเรียง

นางศิริพันธ์ โมราถบ

ดร.สวัสดิ์ ธรรมบุตร

นางอัมพร ธรรมบุตร

นายไสว นามคุณ

กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

โทร. 0-2653-4454, 0-2653-4444 ต่อ 3251, 3252

คำนำ

เปิดเทศพันธุ์กบอินทร์บุรี เป็นเปิดเทศพันธุ์เนื้อ ที่กรมปศุสัตว์ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ อ.กบอินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี และสถาบันบำรุงพันธุ์สัตว์บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา วิจัย พัฒนา และปรับปรุงพันธุ์ให้สามารถเลี้ยงง่าย ขยายพันธุ์ได้ดี เติบโตเร็ว ต้านทานโรค และปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศ และภูมิประเทศของไทย

กรมปศุสัตว์แนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงเปิดเทศพันธุ์กบอินทร์บุรี เนื่องจากเกษตรกรสามารถขยายพันธุ์เองได้ และผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศทดแทนเปิดพันธุ์อื่นๆ และยังสามารถเลี้ยงโดยทั่วไป ทั้งเชิงพาณิชย์และในครัวเรือน

สารบัญ

หน้า

พันธุ์ประวัติ	1
ลักษณะประจำพันธุ์	2
การเจริญเติบโตของเปิดเทศลูกผสมกบินทร์บุรีท่าพระ	4
การเลี้ยงลูกเปิดเทศอายุ 0-3 สัปดาห์	5
การเลี้ยงเปิดเทศกบินทร์บุรีอายุ 4-8 สัปดาห์	13
การเลี้ยงเปิดเทศกบินทร์บุรีไว้ทำพันธุ์	20
ขั้นตอนการเลี้ยงเปิดเทศกบินทร์บุรีสำหรับเป็นพ่อแม่พันธุ์	20
วิธีการฟักไข่เปิดเทศ	29
โรคเปิดเทศและการป้องกัน	33
ตารางการทำวัคซีนป้องกันโรคเปิดเทศ	35
แหล่งผลิตและจำหน่ายเปิดเทศพันธุ์กบินทร์บุรี	36

การเลี้ยงเปิดเทศ พันธุ์บิรินทร์บุรี

พันธุ์ประวัติ

เปิดเทศพันธุ์บิรินทร์บุรี เป็นเปิดเทศพันธุ์เนื้อพันธุ์แท้ ที่กรมปศุสัตว์ ได้วิจัยพัฒนา และปรับปรุงพันธุ์มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 ที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์บางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และสถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จนถึงปัจจุบัน การปรับปรุงพันธุ์เริ่มจากเปิดเทศพันธุ์บาร์บารีจากประเทศฝรั่งเศส กรมปศุสัตว์ ได้รับการสนับสนุนพันธุ์มาจาก บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ เป็นลูกเปิดแรกเกิด จำนวน 80 ตัว แยกเป็นเพศผู้ 30 ตัว เพศเมีย 50 ตัว กรมปศุสัตว์โดยสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์บางปะกงได้ทำการขยายพันธุ์ คัดเลือกเพื่อปรับปรุงพันธุ์ ให้สามารถเลี้ยงง่ายขยายพันธุ์ได้ดี เติบโตเร็ว ด้านทานต่อโรค และปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และสามารถผลิตได้จำนวนมาก ในเชิงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นเป้าหมายของการปรับปรุงพันธุ์ ในระยะเริ่มต้น ในปี พ.ศ. 2536 - 2540 กรมปศุสัตว์ได้เริ่มทดสอบนำพันธุ์เปิดเทศพันธุ์นี้ส่งเสริม โดยจำหน่ายให้เกษตรกรทั่วไป พบว่าเกษตรกรนิยมมาก เนื่องจากเติบโตเร็ว ขุนส่งตลาดได้ในระยะเวลาสั้น 10 - 12 สัปดาห์ ถอนขนง่าย ขนสีขาวตลาดต้องการมากเนื้อนุ่ม และราคาลูกเปิดไม่แพงเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับพันธุ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ ความต้องการพันธุ์เปิดเทศบิรินทร์บุรีสูงมาก ซึ่งคาดว่าในอนาคตเปิดเทศพันธุ์นี้จะเป็นเปิดที่ผลิตเพื่อบริโภคเนื้อภายในประเทศ ทดแทนเปิดพันธุ์เนื้ออื่นๆ ทั้งนี้เพราะเป็นเปิดที่มีกล้ามเนื้อนุ่ม ไขมันน้อย หน้งบาง และกล้ามเนื้อสีแดง โครสเตอรอลต่ำ เหมาะที่จะบริโภคเพื่อสุขภาพ ที่สำคัญคือ สามารถเลี้ยงได้ทั่วไปไม่ว่าจะเป็นเลี้ยงจำนวนมากในเชิงพาณิชย์ หรือเลี้ยงหลังบ้านในชนบท หัวไร่ปลายนา

ลักษณะประจำพันธุ์

เป็ดเทศพันธุ์กบินทร์บุรี เป็นเป็ดเทศพันธุ์แท้ ลักษณะประจำพันธุ์ คือ ขนสีขาวตลอดลำตัวและมีขนสีดำเป็นจุดเด่นอยู่กลางหัว โดยเฉพาะเพศผู้จะมีจุดดำใหญ่กว่าเพศเมีย แต่ก็ยังมีบางตัวจะมีจุดดำเล็กๆ ปรากฏเพียงขนสีดำแซมเล็กน้อยบนกลางหัว ปากสีชมพู เท้าสีเหลืองอ่อน ใบหน้ามีผิวหนังขรุขระ เป็นสันนูนเด่น ไม่มีขนและสีชมพู ผิวหนังขรุขระดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ฐานของปากขึ้นไปบนใบหน้าและขอบตา โดยเฉพาะเพศผู้ ผิวหนังขรุขระจะเด่นชัดจน ใหญ่เต็มใบหน้า ส่วนเพศเมียผิวหนังขรุขระบนใบหน้าไม่มาก มีเฉพาะรอบๆ ฐานปากเลี้ยวรอบขึ้นไปบริเวณเหนือจมูก และขอบตาอีกเล็กน้อย แต่ไม่นูนเด่นชัดจนเหมือนเพศผู้ ดูคล้ายๆ กับเป็ดใส่หน้ากาก ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะพันธุ์ เป็ดเทศเท่านั้น พันธุ์เป็ดอื่นๆ ไม่มีหน้ากากดังกล่าว เป็ดเทศพันธุ์กบินทร์บุรี เมื่อแรกเกิด ขนสีขาวอมเหลือง มีจุดดำกลางหัว ปากสีชมพูดูสวยงาม แข็งเหลืองส้ม น้ำหนักแรกเกิด 42 - 54 กรัม เพศผู้โตเต็มที่หนัก 5 - 6 กก. เพศเมีย 2.6 - 2.8 กก. ทั้งเพศผู้ และเมีย มีลำตัวยาว หน้าอกกว้างอกตัน เนื้อมาก เท้ามี 4 นิ้ว โดยที่ 3 นิ้วแรกอยู่ด้านหน้ายึดติดกันด้วยพังพืดไว้ให้เปิดว่ายน้ำได้ ส่วนอีกหนึ่งนิ้วอยู่ด้านหลังไว้สำหรับรักษาการทรงตัวเวลาขึ้นเดิน เริ่มเป็นหนุ่มสาว ไข่ฟองแรกเมื่ออายุ 6 - 7 เดือน และออกไข่ได้ปีละ 150 - 180 ฟอง สามารถฟักไข่เองได้ เพศผู้จะมีขนาดใหญ่กว่าเพศเมีย ประมาณสองเท่า

เปิดเทศพันธุ์กบินทร์บุรี ได้รับการวิจัยและพัฒนาให้เป็นพันธุ์แท้ที่สามารถเลี้ยงเพื่อผลิตเนื้อป้อนตลาดได้ในระยะเวลา 10 - 12 สัปดาห์ หรือจะเลี้ยงเพื่อขยายพันธุ์ได้โดยตรง หรือนำพันธุ์นี้ไปผสมพันธุ์ข้ามกับสายพันธุ์อื่นก็จะได้ลูกผสมที่มีการเจริญเติบโตทัดเทียมกับพันธุ์แท้ เช่น นำไปผสมกับเป็ดปักกิ่ง ก็จะได้เป็ดเป็ยฉ่าย เป็นต้น

เปิดเทศพันธุ์กบินทร์บุรีพ่อแม่พันธุ์
ผสมฝูงอัตราส่วน พ่อ 1 ต่อ แม่ 5 - 7

การเจริญเติบโตของเป็ดเทศลูกผสมกบินทร์บุรี-ท่าพระ

อายุ (สัปดาห์)	นน. (กรัม/ตัว)	อาหาร : น้ำหนัก
2	235	1.48 : 1
4	691	1.79 : 1
6	1458	2.05 : 1
8	2128	2.35 : 1
10	2600	2.74 : 1
12	2818	3.29 : 1

เป็ดเทศกบินทร์บุรีพันธุ์แท้สามารถเลี้ยงได้ทั้งเป็นเป็ดเนื้อขุนส่งตลาดได้ในระยะเวลา 10 - 12 สัปดาห์ หรือเราจะเลี้ยงไว้ขยายพันธุ์ ก็ใช้ได้ทั้ง 2 วัตถุประสงค์ ขึ้นอยู่กับความต้องการของเกษตรกร ในกรณีที่จะเลี้ยงเพื่อผลิตเนื้อส่งตลาดนั้น วิธีการเลี้ยงแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ.-

- การเลี้ยงเป็ดเทศ อายุ 0 - 3 สัปดาห์
- การเลี้ยงเป็ดระยะเจริญเติบโต อายุ 4 - 9 สัปดาห์ และ
- ระยะสุดท้าย 10 - 12 สัปดาห์

การเลี้ยงลูกเป็นเตศอายุ 0 – 3 สัปดาห์

การเลี้ยงเปิดเตศจะสำเร็จหรือไม่ นั้น มีความเกี่ยวข้องกับ การเลี้ยงลูกเปิดระยะสามสัปดาห์แรกเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าลูกเปิดนั้นถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการทำฟาร์มที่อยู่ในความสนใจของเรา ถ้าลูกเปิดแข็งแรง เติบโตสม่ำเสมอ สมบูรณ์ ไม่อมโรคแล้ว การเลี้ยงในอีก 2 ระยะต่อไปจะไม่ประสบปัญหา ดังนั้น ทุกๆ ฟาร์มจึงควรเอาใจใส่ในระยะแรกนี้เป็นพิเศษ โดยปกติแล้วลูกเปิดอายุ 0 - 3 สัปดาห์ มีความต้องการปัจจัยที่สำคัญ คือ ความอบอุ่น อาหารที่มีคุณภาพ น้ำสะอาดการป้องกันโรค และการเตรียมพร้อมก่อนนำลูกเปิดเข้ามาเลี้ยง

1. การเตรียมความพร้อมก่อนนำลูกเปิดเตศบินทร์บุรีเข้ามาเลี้ยง

มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เจ้าของฟาร์มจะต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะนำลูกเปิดเข้าฟาร์ม ไม่ใช่ว่าลูกเปิดส่งมาถึงฟาร์มแล้วยังไม่มีรางน้ำ รางอาหาร แม้แต่อาหารลูกเปิดก็เช่นเดียวกันจะต้องเตรียมไว้ล่วงหน้า สิ่งต่อไปนี้จะต้องดำเนินการล่วงหน้า คือ :-

1.1 การสั่งจองลูกเปิด ก่อนที่จะเลี้ยงเปิดเตศ ควรจะได้มีการวางแผนว่า ควรจะเลี้ยงช่วงเวลาใดจึงเหมาะสม และเมื่อตัดสินใจแล้วก็ควรจะสั่งจองลูกเปิดไว้ล่วงหน้าอาจจะเป็นสัปดาห์ หรือแม้แต่เดือนก็ควรกระทำ และควรจะสั่งซื้อสั่งจองจากโรงฟักที่มีชื่อเสียงเชื่อถือได้ และไม่ไกลเกินไป การขนส่งลูกเปิดเกินกว่า 24 ชั่วโมงจึงไม่ควรปฏิบัติ เพราะว่าลูกเปิดจะสูญเสียน้ำระเหยออกจากตัวมากทำให้เปิดน้ำหนักตัวลด ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความแข็งแรงของลูกเปิดในระยะเวลาคต่อมา

1.2 ทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับลูกเปิดระยะแรก โดยการล้างให้สะอาดแล้วตากแดด 1 - 2 วัน เพื่อฆ่าเชื้อโรค การเตรียมกรงกก หรือห้องสำหรับกกลูกเปิด จะต้องเตรียมล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ถ้ากกลูกเปิดบนพื้นคอกจะต้องเปลี่ยนวัสดุรองพื้นใหม่ทุกๆ ครั้งที่นำลูกเปิดเข้าคอกกก

1.3 การให้น้ำที่สะอาดแก่ลูกเป็ด ในระยะแรกที่ลูกเป็ดมาถึง ฟาร์มน้ำที่เตรียมไว้ควรจะเป็นน้ำที่สะอาด โดยใส่ในขวดใส่น้ำเปิดและไก่ ควรจะหลีกเลี่ยงไม่ให้ลูกเป็ดกินน้ำประปาที่มีคลอรีนผสมมากๆ ทั้งนี้เพราะว่าลูกเป็ดจะตาย หรืออ่อนแอมากเมื่อได้กินน้ำที่มีสารเคมีคลอรีนสำหรับฆ่าเชื้อโรคในน้ำ ถ้าหากว่ามีความจำเป็นจะต้องใช้น้ำประปาเลี้ยงลูกเป็ดระยะแรกแล้ว ก็อาจจะทำได้โดยเปิดน้ำเก็บไว้ในถังประมาณ 1 - 2 วัน

1.4 โรงเรือนและอุปกรณ์โรงเรือนและอุปกรณ์ก็จะต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าที่สำคัญๆ ได้แก่ โรงเรือนที่ใช้กกลูกเป็ด ควรจะเป็นโรงเรือนที่สามารถป้องกันลมและฝนได้พร้อมทั้งจะต้องป้องกันสัตว์ต่างๆ ที่เป็นศัตรู และเป็นตัวนำเชื้อโรคมายังลูกเป็ด เช่น สุนัข แมว หนู นกต่างๆ ถ้าไม่มีโรงเรือนสำหรับกกลูกเป็ดโดยเฉพาะ ก็สามารถดัดแปลงบริเวณใต้ถุนบ้าน หรือ โรงเก็บวัสดุเกษตร หรือได้ขึงฉางข้าวเป็นที่กกลูกเป็ดก็ได้ แต่ต้องยึดหลักที่ว่า โรงกกลูกเป็ดเทศที่ดีควรมีช่องระบายอากาศถ่ายเทสะดวก ส่วนใหญ่แล้วโรงกกลูกเป็ดเทศมักจะเป็นโรงเรือนที่มีประตู หน้าต่าง ค่อนข้างจะมิดชิด เพื่อเก็บความอบอุ่นและป้องกันลมแรงด้วยเหตุนี้จึงต้องมีช่องระบายอากาศ เพื่อไล่อากาศเสียออกไป ซึ่งมีผลโดยตรงต่อสุขภาพและการแพร่เชื้อโรค สูตรสำเร็จของการเลี้ยงเป็ดเทศพันธุ์นี้ คือ การทำให้พื้นคอกแห้งอยู่เสมอ

2. การกกลูกเปิดเทศ นับว่าเป็นหัวใจของการเลี้ยงเปิดเทศเลย

ทีเดียว เพราะถ้ากกลูกไม่เหมาะสมแล้ว ผลกระทบตามมาอีกมากมาย จึงควรเอาใจใส่เป็นพิเศษ การกกลูกเปิดเป็นการทำให้ลูกเปิดอบอุ่น เริ่มจากเตรียมพื้นคอกให้สะอาด โดยการปูพื้นด้วยวัสดุแห้งหลายชนิด เช่น แกลบ ฟางข้าว หญ้า ช้างข้าวโพดบด โดยปูพื้นให้หนาประมาณ 2 - 3 นิ้ว เพื่อดูดซับมูลลูกเปิด ซึ่งเป็นของเหลวเป็นส่วนใหญ่ ถ้าหากพื้นกกเปียกแฉะ ลูกเปิดจะไม่เจริญเติบโต เลี้ยงยาก ดิดเชื้อ และอัตราการตายสูง ดังนั้นจึงต้องหมั่นตรวจดูพื้นคอกกกทุกวัน ถ้าหากเปียกชื้นควรกลับแกลบ หรือวัสดุรองพื้นทุกวัน เพื่อให้ความชื้นระเหยออกไป การกกควรแบ่งลูกเปิดออกเป็นคอกๆ ละประมาณ 100 - 200 ตัว โดยใช้แผงไม้ขัดแตะหรือ แผงกระดาษหนาทึบ หรือสังกะสี หรือพลาสติกสูงประมาณ 30 - 45 ซม. กั้นระหว่างคอก เพื่อป้องกันลูกเปิดนอนสุมกันในเวลากลางคืนขนาดของคอกขึ้นอยู่กับอายุของลูกเปิด 0 - 1 สัปดาห์ พื้นที่ 1 ตารางเมตร กกลูกได้ 30 ตัว ถ้าอายุ 1 - 2 สัปดาห์ พื้นที่ 1 ตารางเมตร กกได้ 23 ตัว และอายุ 2 - 3 สัปดาห์ ใช้อัตราส่วน 15 ตัว/พื้นที่ 1 ตารางเมตร แหล่งความร้อนที่ใช้กกลูกเปิดอาจจะใช้เครื่องกกลูกไถไฟฟ้าที่มีจำหน่ายทั่วไป หรือประกอบเองก็ได้ โดยทำเป็นโครงไม้ขนาด 1 x 2 เมตร ยกพื้นสูง 30 - 45 ซม. แฉกหลอดไฟขนาด 60 วัตต์ 2 - 3 หลอด ห่างกัน 50 - 60 ซม. ปูสังกะสี เสื่อลำแพนไม้อัดหรือวัสดุอื่นๆ เช่น กระสอบป่าน ปูทับโครงไม้ด้านบนเพื่อเก็บความร้อนไว้ให้ลูกเปิดได้อบอุ่น วางกกไว้ตรงกลางห้องจะสามารถกกลูกเปิดได้ 200 ตัว ในระยะแรกลูกเปิด อายุ 2 - 3 วัน ควรทำแผงกั้นรอบบริเวณเครื่องกกป้องกันไม่ให้ลูกเปิดหลงทางหนีห่างจากเครื่องกก วันต่อๆ ไปจึงขยับแผงกั้นห่างออกไป จนที่สุดไม่ต้องกั้น นอกจากนี้เรายังกกลูกเปิดในตะกร้าไม้ไผ่ หรือกล่องกระดาษ หรือสูมไถโดยมีหลักว่าใช้ผ้าหรือกระสอบคลุมเพิ่มความอบอุ่นให้ลูกเปิด วิธีการกกลูกเปิดอีกวิธีหนึ่งซึ่งสามารถลดปัญหาความเปียกชื้นของพื้นคอกจากการที่ลูกเปิดเล่นน้ำ และ

เกิดจากลูกเปิดซี่เหลว เป็นน้ำมันคือการกบนตาข่ายยกสูงจากพื้น 10 - 15 ซม. ลวดตาข่าย หรือตาข่ายพลาสติก หรือไม้ไผ่ขัดแตะปูไปบนไม้หน้า 2 x 4 นิ้ว ซึ่งวางเรียงกันบนพื้นซีเมนต์ที่ลาดเอียง ลูกเปิดจะปล่อยเลี้ยงบนพื้นลวดตาข่าย และมีรางน้ำ รางอาหาร และไฟกกอยู่พร้อมลูกเปิดถ่ายมูลออกมาและน้ำที่หก ก็จะตกลงบนพื้นซีเมนต์ แล้วเราก็ใช้น้ำฉีดล้างพื้นคอกได้ทุกวัน เพราะพื้นได้ทำให้ลาดเอียงไว้อยู่แล้ว วิธีการนี้นับว่านิยมกันมากในปัจจุบัน เรากกลูกเปิดเพียง 1 - 2 สัปดาห์เท่านั้นก็พอ โดยเฉพาะฤดูร้อนอาจจะกกเพียง 9 - 10 วันก็พอ แต่ฤดูหนาวอาจจะกก 10 - 21 วัน ในทางปฏิบัติกันทั่วๆ ไป คือ การกกลูกเปิดในโรงกก 9 - 10 วัน แล้วปล่อยออกไปเลี้ยงในบ่อน้ำที่จัดไว้ให้เปิดเล่น หรือถ้าหากไม่มีบ่อน้ำก็สามารถเลี้ยงลูกเปิดปล่อยในแปลงหญ้า ที่มีต้นไม้ให้ร่มเงาหรือ จะเลี้ยงภายในคอกก็บริเวณโดยไม้จำเป็นจะต้องมีน้ำให้ลูกเปิดเล่นก็ได้ แต่ต้องมีน้ำสะอาดให้กินอยู่ตลอดเวลา อุณหภูมิที่ใช้กกขึ้นอยู่กับอายุเปิดและอุณหภูมิของอากาศ ถ้าอากาศร้อนระหว่างเวลา 10.00 - 15.00 น. ของทุกวันอากาศร้อน เราก็ไม่จำเป็นจะต้องเปิดไฟกก สังเกตได้จากลูกเปิดจะไม่อยู่ได้กก จะกระจายอยู่รอบๆ หรือลูกเปิดหายใจหอบ อ้าปากหายใจแสดงว่าร้อนจัด ลูกเปิดจะสูญเสียน้ำหนักมากและอ่อนแอไม่กินอาหาร และตายในที่สุด อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับกกลูกเปิด แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงอุณหภูมิที่เหมาะสมในการรอกลูกเปิดอายุ 0 - 3 สัปดาห์

อายุ	อากาศร้อน		อากาศเย็น	
	องศา F	องศา C	องศา F	องศา C
1 วัน	95	35	95	35
2 - 7 วัน	90 - 95	32 - 35	90 - 95	32 - 35
1 - 2 สัปดาห์	80 - 90	32 - 35	85 - 90	32 - 35
2 - 3 สัปดาห์	หยุดรอก		85 - 90	32 - 35

2.1 วัสดุรองพื้นคอกกอก ถ้ากบนพื้นดินควรรองพื้นด้วยวัสดุที่ดูดซับความชื้นได้ดี เช่น แกลบ ขี้เลื่อย ดินทราย ชังข้าวโพด การจัดการด้านวัสดุรองพื้น นับว่าสำคัญมากเช่นเดียวกับการควบคุมความอบอุ่น วัสดุรองพื้นที่เปียกชื้น ควรนำออกไปทิ้งหรือไม่ก็เติมวัสดุลงไปอีก โดยเฉพาะวัสดุที่อยู่ใกล้ลาดน้ำ มักจะเปียกและจากการที่ลูกเปิดชอบเล่นน้ำ ดังนั้นจึงต้องหาวิธีป้องกัน หรือย้ายที่ตั้งขวดน้ำบ่อยๆ

2.2 ความชื้นภายในคอกลูกเปิดประมาณ 65 - 75% ถ้าหากความชื้นภายในคอกสูงเกินไป ควรจะต้องปรับปรุงช่องระบายอากาศให้กว้างขึ้น หรือทำให้ลมพัดเข้าออกให้มากขึ้น เพื่อลดความชื้นให้ลงมาอยู่ในระดับที่เหมาะสม แนะนำไม่ควรใช้ผ้า หรือพลาสติกหุ้มรอบๆ คอกจนมีดทับตลอดวัน ควรปิดเฉพาะกลางคืนที่มีอากาศหนาวเย็น

2.3 การปล่อยให้ลูกเปิดเล่นน้ำ ในระยะแรกๆ 1 - 3 สัปดาห์ ลูกเปิดจะยังไม่จำเป็นที่จะเล่นน้ำ อาบน้ำ เราจึงกักไว้ในโรงกอกก่อน ทั้งนี้เพราะว่า ขนและปีกยังขึ้นไม่เต็มที่ เราจึงเลี้ยงโดยไม่ให้เล่นน้ำ แต่ว่ามีบางกรณีที่ลูกเปิดเปื้อน ขนสกปรกจากสาเหตุอันใดไม่ทราบได้ เราอาจจะให้ลูกเปิดเล่นน้ำได้เพื่อล้างสิ่งสกปรกออก โดยปล่อยให้ลงเล่นน้ำในเวลาที่มิแสงแดดจัด เช่น ใกล้เที่ยง หรือ 13.00 - 14.00 น. และจำกัดให้เล่นน้ำเพียง 5 - 10 นาที แล้วไล่ขึ้นมาตากแดดให้ขนแห้ง แล้วจึงต้อนให้เข้าไปคอกต่อไป

2.4 การให้แสงสว่าง แสงสว่างนับว่ามีความสำคัญต่อการเลี้ยงลูกเป็ดมาก ในระยะแรกเราจำเป็นต้องให้แสงสว่างตลอดเวลา โดยอาศัยไฟจากกรงกในเวลากลางคืน ส่วนกลางวันก็ใช้แสงธรรมชาติ การให้แสงสว่างอย่างต่อเนื่องตลอดวันระยะอายุ 2 วันแรก จะช่วยให้ลูกเป็ดได้กินน้ำและอาหารอย่างพอเพียง ทำให้ลูกเป็ดแข็งแรง แสงสว่างที่ให้ในเวลากลางคืนเราใช้หลอดไฟนีออนขนาด 20 วัตต์ หรือหลอดสว่างขนาด 40 วัตต์ ต่อพื้นที่คอกกก 30 ตารางเมตร

การกกลูกเป็ดเทศอายุ 1 - 3 สัปดาห์

3. การให้น้ำและอาหารลูกเป็ด การให้อาหารลูกเป็ดระยะ 2 วันแรก ควรใช้อาหารผสมชนิดผงคลุกน้ำพohมาดๆ ใส่ในภาชนะแบนๆ มีขอบเตี้ยๆ เช่น ถาดสังกะสีหรือไม้ก๊วยบนกล่องกระดาษที่ใส่ลูกเป็ด แต่แกะกล่องกระดาษให้วางเรียบๆ บนพื้น อาหารควรเป็นอาหารลูกเป็ดระยะอายุ 0 - 3 สัปดาห์ เป็นอาหารที่มีโปรตีน 17 - 18% พลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ 2890 กิโลแคลอรี รายละเอียดของสูตรอาหารและความต้องการของโภชนะของลูกเป็ดแสดงไว้ในตารางที่ 2 อาหารและน้ำ ควรจะวางไว้อยู่ใกล้เครื่องกก ห่างประมาณ 20 - 30 ซม. เพื่อให้ลูกเป็ดกินอาหารได้สะดวกและอยู่ใกล้ไฟหลังจาก 2 วันแรกให้วางอาหารค้อยๆ ห่างจากไฟกกออกไป 1 - 1.5 เมตร และขยับให้ห่างออกเรื่อยๆ สุดท้ายให้ห่างมากที่สุด เท่าที่จะทำได้ การให้น้ำอาจจะใส่ในขวดพลาสติกสำหรับให้น้ำเป็ดและไก่ที่มีจำหน่ายในตลาด หรือใส่ในภาชนะอื่นที่ทำได้ให้ลูกเป็ดกินน้ำเป็นพoh และให้วางอยู่ใกล้อาหาร น้ำที่ใช้ควรเป็นน้ำที่สะอาดปราศจากสารเคมีคลอรีน ถังน้ำ ขวดน้ำ รางน้ำ ควรทำความสะอาดทุกวันๆ ละ 1 - 2 ครั้ง

ตารางที่ 2 สูตรอาหารลูกเปิดเพศพันธุ์กบินทร์บุรีอายุ 0 - 3 สัปดาห์

วัตถุดิบ	สูตรที่					
	1	2	3	4	5	
ปลายข้าว	หรือ	49	27	53	58	70.89
ข้าวเปลือกบด						
ข้าวฟ่างบด						
รำละเอียด	20	35	-	5		
กากถั่วเหลือง	28	-	23	20	17.10	
ถั่วเหลืองเม็ดลด	-	30	-	-		
ถั่วเขียวหรือถั่วฟุม	-	-	20	5		
ปลาป่น	-	-	-	5	10.00	
ไบกะถินหรือไขมันสำปะหลัง	-	5	-	5		
เปลือกหอย	1.30	1.1	1.	0.5	1.00	
ไคแคลเซียมฟอสเฟต	1.30	1.25	1.7	1.0	-	
เกลือป่น	0.50	0.50	0.5	0.5	0.50	
ไวตามิน-แร่ธาตุ	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	

- หมายเหตุ:-
1. ปลายข้าว ข้าวเปลือกบด และข้าวฟ่างบดใช้ทดแทนกันได้
  2. ถั่วเหลืองเม็ด ถั่วเขียว ถั่วฟุม ก่อนนำมาใช้ควรทำให้สุกก่อน ด้วยการแช่ด้วยน้ำร้อนที่เดือดแล้ว ประมาณ 10 - 15 นาที แล้วจึงนำไปตากแห้ง และบดเก็บไว้ผสมในอาหารเปิด หรือ สัตว์ปีกอื่น

การเลี้ยงเปิดเทศกบอินทรีย์อายุ 4 - 8 สัปดาห์

ลูกเปิดอายุครบ 2 สัปดาห์ ความต้องการทางด้านกกเพื่อให้ความอบอุ่นจะลดลงหรือไม่ต้องกกเลยก็ได้ ทั้งนี้เพราะลูกเปิดมีขนขึ้นเต็มลำตัว และลูกเปิดกินอาหารได้ดีจนสามารถสร้างความอบอุ่นขึ้นได้เองอย่างเพียงพอ ลูกเปิดอายุ 3 - 8 สัปดาห์จะมีการเจริญเติบโตสูง ดังนั้นเกษตรกรหรือเจ้าของฟาร์มจึงต้องควรเอาใจใส่ในด้านอาหาร การให้อาหารและส่วนประกอบของอาหารที่ถูกต้อง จำนวนอาหารที่ให้เปิดกินและการจัดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม

1. การจัดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม การเลี้ยงลูกเปิดระยะเจริญเติบโตนี้ไม่ค่อยจะยุ่งยาก ถ้าสามารถเลี้ยงแบบปล่อยให้อยู่รวมกันเป็นฝูงๆ บนพื้นดิน เราอาจจะเลี้ยงอยู่ในโรงเรือนมีหลังคาและกั้นห้องให้อยู่กันเป็นห้องๆ หรืออาจจะเลี้ยงปล่อยทุ่งไล่ต้อนกลับคอกในเวลาเย็นๆ หรืออาจจะเลี้ยงในโรงเลี้ยงเปิดที่มีลานดินยื่นออกมานอกโรงเรือนให้ลูกเปิดเล่นและพักผ่อนในเวลากลางวัน ส่วนกลางคืนให้ขังไว้ในโรงเรือน ข้อสำคัญของการเลี้ยงเปิดระยะนี้ คืออย่าขังเปิดรวมกันให้แน่นเกินไปถ้าหากเปิดแน่นแล้วลูกเปิดจะจิกกัน โดยเฉพาะถ้าหากเราให้อาหารไม่เพียงพอหรืออาหารมีส่วนประกอบไม่ได้สัดส่วนลูกเปิดจะยิ่งจิกชนและกินชนกันมากยิ่งขึ้น ข้อแนะนำคือ ให้ลูกเปิดอยู่ระหว่าง 4 - 5 ตัวต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร ในกรณีบางฟาร์มมีพื้นที่มีบ่อน้ำหรืออยู่ใกล้แหล่งธรรมชาติ ก็สามารถปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติโดยไม่จำเป็นจะต้องมีโรงเรือนแต่มีร่มเงาต้นไม้หรือเพิงบังแดดไ นเวลาแดดจัดเปิดเทศนี้ก็สามารถอยู่ได้และเติบโตปกติ ข้อดีวิธีนี้ คือ เปิดมีอิสระไม่จิกชนกันทำให้ขนสวยเป็นมัน ข้อสำคัญของการให้น้ำที่สะอาดไว้ให้เปิดกินอย่างพอเพียงเพราะเปิดสามารถเลี้ยงได้ตั้งแต่ในพื้นที่ที่เป็นที่ดอนจนถึงพื้นที่ลุ่ม และริมฝั่งแม่น้ำธรรมชาติต่างๆ ไป

การเลี้ยงเปิดเทศระยะเจริญเติบโต
อายุ 3 - 8 สัปดาห์

2. การให้อาหาร ลูกเป็ดระยะนี้มีการเจริญเติบโตสูง ดังนั้นอาหารที่ใช้เลี้ยงจึงควรเป็นอาหารที่มีคุณภาพสูง เหมาะสมกับอัตราการเจริญเติบโต และอายุของลูกเป็ดด้วย นอกจากคุณภาพของอาหารแล้ว เรายังจะต้องคำนึงถึงปริมาณที่ให้กินต่อวัน และตรวจสอบน้ำหนักของลูกเป็ดให้อยู่ในมาตรฐานด้วย (ดูรายละเอียดของสูตรและส่วนประกอบของโภชนะ ตารางที่ 3)

โดยปกติแล้วเราจะให้อาหารลูกเป็ดวันละ 2 ครั้ง คือ 07.00 - 08.00 น. และ 16.00 - 17.00 น. อาหารที่ให้เป็นอาหารชนิดผงคลุกน้ำให้ข้นพอมาดๆ ไม่ถึงกับเปียกแฉะ ซึ่งจะทำให้ลูกเป็ดกินได้ง่ายและไม่ตกหล่นมาก อาหารที่คลุกน้ำแล้วจะถูกเทใส่ในรางไม้หรือถังใส่อาหารสัตว์ชนิดแขวนขนาดบรรจุ 4 - 5 กก. ก็ได้แล้วแต่สะดวก บางแห่งอาจจะทำแบบง่าย ๆ คือกองอาหารที่ผสมเสร็จแล้ว

ลงบนกระสอบหรือภาชนะแบนๆ วางอยู่กลางคอกและวางอยู่ไกลน้ำดื่ม 3 - 4 เมตร ลูกเป็ดจะเดินมากินอาหารและวิ่งไปกินน้ำอยู่ตลอดเวลาการให้อาหารแต่ละครั้งให้พอกับที่ลูกเป็ดกินได้เต็มกระเพาะและมีเหลือติดรางไว้เล็กน้อยไม่ควรจะผสมให้จำนวนมากๆ เพราะอาหารเหลือในรางบูดเน่าง่าย เนื่องจากเป็นอาหารที่เปียกน้ำแล้วจะเสียง่าย ผู้เลี้ยงควรจะจัดหารางอาหารให้พอเหมาะกับจำนวนเป็ดรางอาหารที่เป็นรางไม้ที่เป็ดกินได้ทั้งสองข้าง ขนาดยาว 1 เมตร เลี้ยงเป็ดได้ 40 - 50 ตัว จำนวนอาหารที่ให้ในแต่ละครั้ง ควรจะใกล้เคียงกับมาตรฐาน พร้อมกันนี้จะต้องทำการสุมลูกเป็ดมาซึ่งทุกๆ สัปดาห์ โดยสุมซึ่งประมาณ 10% ของเป็ดทั้งหมดแล้วเปรียบเทียบกับน้ำหนักมาตรฐานในตารางที่ 4 ถ้าหากเป็ดพอมเกินไปก็ควรที่จะเพิ่มอาหารให้มากขึ้น

ตารางที่ 3 สูตรอาหารเปิดเทศพันธุ์กบิรินทร์ุระยะเจริญเติบโต อายุ 4 - 12 สัปดาห์

วัตถุดิบ	สูตรอาหารเปิดเทศ อายุ 4-12 สัปดาห์ (กก.)						
	1	2	3	4	5	6	7
ปลายข้าว	75	71	61.0	66	69	30	66
มันสำปะหลัง	-	-	-	-	-	34.5	-
รำละเอียด	-	-	-	-	-	-	-
กากถั่วเหลือง	21	17.0	-	-	13.5	12.0	-
ถั่วเหลืองเม็ด	-	-	20.5	-	-	-	-
ถั่วเขียว, ถั่วพุ่ม	-	-	-	16	-	10	16
ปลาป่น	-	10	-	-	5	-	-
ไบกะดิน	-	-	5	5	5	5	5
ไบมันสำปะหลัง	-	-	10	9	5	5	9.5
เปลือกหอย	1	1	0.5	1	0.5	0.5	0.5
ไคแคลเซียมฟอสเฟต	2	-	2	2	1	2	2
เกลือป่น	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
วิตามิน - แร่ธาตุ	0.50	0.50	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
รวม	100	100	100	100	100	100	100

- หมายเหตุ :-
1. ปลายข้าว ข้าวเปลือกบด ข้าวฟ่างบดใช้แทนกันได้ อัตราส่วน 1:1
  2. ถั่วเหลืองเม็ด ถั่วเขียว และถั่วพุ่มก่อนนำมาใช้ควรทำให้สุกก่อน โดยการแช่ด้วยน้ำร้อนที่กำลังเดือด แช่ไว้ประมาณ 10 - 15 นาที แล้วจึงนำไปตากแดดให้แห้ง ก่อนที่จะบดผสมกับวัตถุดิบอื่นๆ
  3. วิตามิน - แร่ธาตุ ที่จะเติมลงในอาหารให้ปฏิบัติตามคำแนะนำผู้ผลิต

การเลี้ยงเปิดเทศทุก ๆ พันธุ์ หรือแม้แต่เป็นเปิดพันธุ์ไข่ เกษตรกรผู้เลี้ยงเปิด ควรทราบว่าอาหารเปิดทุก ๆ อายุ ไม่ควรจะใช้ข้าวโพดผสม เพราะข้าวโพดมีสารพิษเรียกว่า อัลฟาโทกซิน ซึ่งเปิดทุกชนิดจะแพ้และไม่ต้านทานต่อสารพิษ ลูกเปิดเทศที่เลี้ยงด้วยข้าวโพด จะแคะแกระริน จิกขน กินขนหนาว ตัวสั้น และตายนอนหงายขาชี้ฟ้า คอบิด อัตราการตายสูง เปิดเทศแม่พันธุ์ไข่ลดและหยุดไข่ ดังนั้น เกษตรกรควรหลีกเลี่ยงการใช้ข้าวโพดผสมอาหาร ให้เลือกใช้อื่นแทน เช่น ข้าวเปลือก ปลายข้าว ข้าวฟ่าง

ถ้าต้องการที่จะขุนเปิดเทศเร่งส่งตลาดในระยะเวลานั้น เกษตรกรควรจะให้อาหารเปิดเต็มที่ มีอาหารให้เปิดกินตลอดเวลา อาหารไม่จำเป็นต้องคลุกน้ำด่างได้กล่าวมาข้างต้น เป็นอาหารแห้ง เปิดกินไม่หมดก็ไม่บูดเน่า ถ้าต้องการลดความเสี่ยงเปลืองค่าอาหาร ควรเสริมด้วยผักสด หญ้าสด ใบถั่วสดหรือผักตบชวาหั่น คลุกกับอาหารผสม เลี้ยงเช้า - เย็น ก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายและเร่งการเจริญเติบโตและป้องกันการจิกขนกัน

บางพื้นที่เกษตรกรหาซื้อวัตถุดิบยาก หรือไม่มี เช่น กากถั่วเหลือง ปลาป่น หรือ กากถั่วต่างๆ เกษตรกรอาจจะต้องปลูกพืชเหล่านั้นเพื่อใช้เอง เป็นการลดต้นทุนการผลิตประหยัดเงินสด และสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับผลผลิตเกษตรที่ผลิตในไร่นาของตนเอง ซึ่งเกษตรกรก็มีความรู้ความสามารถในการเพาะปลูกข้าวฟ่างเลี้ยงสัตว์ หรือข้าวไร่ตามพื้นที่สูงไม่มีน้ำขังที่ปลูกข้าวนาปี

ไม่ได้ก็จะเป็นอาหารเปิดเทศ ที่สำคัญคือ เกษตรกรจะต้องเข้าใจในการผสมอาหารสัตว์ หรือทราบส่วนผสมว่ามีอะไรบ้าง ตามที่ได้แนะนำในตารางที่ 3 และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การปรับปรุงคุณภาพวัตถุดิบให้มีคุณภาพดีที่เบ็ดจะใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ ทางด้านวิชาการมีสองประเด็นที่จะต้องเอาใจใส่ คือ การปนเปื้อนของสารพิษในวัตถุดิบ เช่น เชื้อรา ยาฆ่าแมลงในข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง และสารพิษที่เกิดจากวัตถุดิบเองตามธรรมชาติ เช่น สารพิษในถั่วแทบทุกชนิด ที่สัตว์กินเข้าไปดิบๆ จะทำให้ตับอ่อนขยายใหญ่และสัตว์จะแคระแกร็นไม่เจริญเติบโต จึงจำเป็นจะต้องทำให้สุกก่อนนำไปให้สัตว์กิน การทำให้สุกก็ง่ายๆ ด้วยการลวกน้ำร้อน หรือต้มด้วยน้ำเดือด 5 - 10 นาที หรือจะแช่ด้วยน้ำที่ต้มเดือดแล้ว นาน 10 - 15 นาที ก่อนที่จะนำไปตากแดดเก็บไว้เพื่อบดผสมกับวัตถุดิบอื่นต่อไป หรือจะใช้ผสมให้สัตว์กินได้เลยหลังต้มสุกก็ได้แล้วแต่สะดวกเหมาะสม จะเห็นได้ว่าที่แนะนำมาก็ไม่ยุ่งยากเพราะเกษตรกรผลิตเองได้เพียงแต่รู้วิธีการนำไปใช้และส่วนผสมมีอะไรบ้าง ในส่วนที่เกษตรกรผลิตเองไม่ได้ คือ ส่วนที่เรียกว่า “ไวตามิน-แร่ธาตุ” ไคแคลเซียมฟอสเฟต และเปลือกหอย ก็สามารถชื้อปุ๋ยพืชสูตร 15-15-15 แทนได้ในอัตราส่วนเท่ากันคือใช้แทนกันได้เลย ส่วนเปลือกหอยถ้าไม่มีก็ใช้ปูนขาวที่ใช้ในงานก่อสร้างทั่วไป ซึ่งก็เป็นปูนขาวเดียวกันกับเกษตรกรนำไปปรับปรุงสภาพคุณภาพของดินก่อนเกษตรกรปลูกพืช ซึ่งก็ใช้แทนเปลือกหอยได้เลยในอัตราส่วนน้ำหนักเท่ากันสำหรับใบกระถินไม่ควรใช้เกินกว่าที่กำหนดไว้ในสูตรอาหาร เพราะในใบกระถินจะมีสารพิษที่สัตว์ปีกกินมากๆ จะทำให้ขนร่วงและแคระแกร็น จะเห็นว่าที่แนะนำในเอกสารนี้ จะมีข้อจำกัดไม่ก็อย่างพอที่เกษตรกรจะสามารถจัดหาเองได้และปฏิบัติได้

ตารางที่ 4 แสดงการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการใช้อาหารและปริมาณอาหารที่กินต่อวันและกินสะสมต่อตัวของเป็ดพันธุ์กบินทร์บุรี กรมปศุสัตว์

อายุ สัปดาห์	น้ำหนักมีชีวิต (กรัม/ตัว)			อาหารที่กิน กรัม/ตัว/วัน	กินสะสม (กรัม/ตัว)	อัตราการ แลกเนื้อ
	เพศผู้	เพศเมีย	คละเพศ			
1	103	104	102	11.08	78	0.76
2	232	221	227	29.70	286	1.26
3	405	377	387	49.56	633	1.64
4	719	649	672	78.43	1182	1.74
5	1140	945	1022	122.74	2041	1.99
6	1549	1239	1391	145.77	3061	2.20
7	2034	1610	1805	160.34	4184	2.31
8	2445	1938	2185	151.98	5247	2.40
9	2745	2113	2423	133.34	6184	2.55
10	3036	2283	2649	124.62	7056	2.66
11	3218	2313	2741	124.22	7926	2.89
12	3473	2413	2917	186.33	9230	3.16
13	3643	2422	2989	206.34	10674	3.57
14	3738	2496	3073	123.80	11541	3.75
15	3832	2514	3164	136.50	12497	3.95

การเลี้ยงเปิดเทศกบอินทร์บุรีไว้ทำพันธุ์

เปิดเทศกบอินทร์บุรีที่สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ กรมปศุสัตว์ วิจัยและปรับปรุงพันธุ์มานั้น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งนอกเหนือจากด้านเศรษฐกิจ คือ พันธุ์นั้นจะต้องสามารถให้เกษตรกรขยายพันธุ์เองได้ โดยที่ไม่จำเป็นจะต้องมาซื้อจากกรมปศุสัตว์ทุกครั้งที่ต้องการ เพียงแค่ 2 - 3 ปี จึงเปลี่ยนพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์ครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพราะสถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องดีกว่าพันธุ์เดิมทุกๆ ปี ดังนั้นวิธีการเลี้ยงก็จะแตกต่างจากการเลี้ยงเพื่อขุนส่งตลาด โดยหลักการแล้วการเลี้ยงขุนเพื่อผลิตเนื้อจะต้องให้เปิดเทศกินอาหารอย่างเต็มที่จนถึงน้ำหนักและอายุที่ตลาดต้องการ คือ น้ำหนักเฉลี่ย 3 - 3.5 กก./ตัว เมื่ออายุ 11 - 12 สัปดาห์ ส่วนการเลี้ยงเพื่อขยายพันธุ์ การเลี้ยงจะไม่เร่งรัดให้โตเร็ว และไม่ให้อ้วนเกินไป ซึ่งเปิดอ้วนจะไข่น้อย หรือไม่ไข่เลย ดังนั้นจึงต้องควบคุมอาหารที่เปิดเทศกินทุกๆ สัปดาห์จนถึงอายุที่เปิดเริ่มไข่ฟองแรก และสุ่มซั่งตรวจสอบน้ำหนัก เปรียบเทียบกับน้ำหนักมาตรฐาน

ขั้นตอนการเลี้ยงเปิดเทศกบอินทร์บุรีสำหรับเป็นพ่อแม่พันธุ์ดังนี้ :

1. การเลี้ยงลูกเปิดอายุ 0 - 3 สัปดาห์ ปฏิบัติเช่นเดียวกับการเลี้ยงลูกเปิดเทศ 0 - 3 สัปดาห์ โดยมีอาหารให้กินเต็มที่ มีอาหารใส่ราง และให้น้ำกินตลอดเวลา เมื่ออายุครบ 3 สัปดาห์ ลูกเปิดควรจะมีน้ำหนักเฉลี่ย 529 กรัม/ตัว

2. การเลี้ยงลูกเปิดเทศอายุ 4 - 12 สัปดาห์ การจัดการและการเลี้ยงดูลูกเปิดตั้งแต่อายุ 4 สัปดาห์ขึ้นไป ค่อนข้างจะง่าย ลูกเปิดสามารถ

ปล่อยเลี้ยงในแปลงหญ้าหรือบริเวณบ้านได้ โดยไม่ต้องกักขังให้อยู่ในคอกเปิด สามารถปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ เช่น ปล่อยไล่ทุ่งเก็บกินเมล็ดข้าว ตกหล่น หลังฤดูเก็บเกี่ยว แต่เสริมด้วยอาหารผสมสำหรับลูกเปิดเทศอายุ 4 - 12 สัปดาห์ (ตารางที่ 3) ในเวลาเช้าและเย็นในปริมาณที่จำกัดดังแสดงไว้ในตารางที่ 6 ปรับจำนวนอาหารที่ให้สัปดาห์ละครั้ง เช่น ลูกเปิดอายุครบ 7 สัปดาห์ พอขึ้นสัปดาห์ที่ 8 เราก็ให้อาหารตัวละ 83 กรัม ให้ทุกวันๆ ละ 83 กรัม จนอายุครบ 8 สัปดาห์จึงเปลี่ยนเป็นวันละตัวละ 80 กรัม ในสัปดาห์ที่ 9 และ 79 กรัมในสัปดาห์ที่ 10 80 กรัม และ 81 กรัม ในสัปดาห์ที่ 11 และ 12 ตามลำดับ พอเปิดอายุครบ 12 สัปดาห์ ให้เปลี่ยนสูตรอาหารเป็นอาหารสำหรับเปิดรุ่น อายุ 13 - 26 สัปดาห์ เป็นอาหารผสมที่มีโปรตีน 12 - 13% พลังงานใช้ประโยชน์ได้ 2600 - 2800 กิโลแคลอรีต่ออาหารหนึ่งกิโลกรัม และจำกัดอาหารที่ให้แสดงไว้ในตารางที่ 6 และก็ปรับจำนวนอาหารตามอายุของเปิด ปรับทุกสัปดาห์ๆ ละครั้ง จำนวนอาหารที่ปรับแต่ละครั้ง อาจจะมีมากหรือน้อยกว่ามาตรฐานก็ได้ โดยดูจากน้ำหนักเปิดเป็นเกณฑ์ คือ เกษตรกรควรจะสูมชั่งน้ำหนักเปิดทุกๆ สัปดาห์ ถ้าสัปดาห์ใดน้ำหนักเปิดเบากว่ามาตรฐานสัปดาห์ต่อไปควรจะให้อาหารเพิ่มขึ้นจากมาตรฐานเดิม หรือ ถ้าเปิดอ้วนหนักกว่ามาตรฐาน ก็จะลดจำนวนอาหารลงจากที่ให้ไว้ในตารางปฏิบัติ เช่นนี้ไปจนกว่าเปิดเป็นหนุ่ม-สาวและถึงวันที่เปิดเริ่มไขฟองแรกจึงเปลี่ยนอาหารสำหรับเปิดไปต่อไป

ในช่วงอายุระหว่าง 4 - 26 สัปดาห์ เปิดสามารถปล่อยเลี้ยงในแปลงหญ้า ในไร่-นาและสวนผลไม้ได้ เปิดสามารถปล่อยเป็นฝูง กินน้อย ตากแดดตากฝน ได้ เพียงแต่มีร่มเงาบังแดดจัดในเวลากลางวันตอนบ่ายๆ ได้ก็พอเพียง ไม่จำเป็นจะต้องนอนในคอกแล้วเสมอไป ที่สำคัญจะต้องมีน้ำใส่ภาชนะไว้ให้เปิดกินตลอดเวลาแต่ไม่จำเป็นจะต้องมีน้ำให้เปิดเล่นแต่ก็มีหนองน้ำบึงหรือแหล่งน้ำ

ธรรมชาติก็ยิ่งดี เปิดจะได้หาอาหารธรรมชาติเสริม และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ถ้าหากผัก พืชอาหาร สัตว์ จอก แหน ผักตบชวา หรือหญ้าสดหั่นให้เปิดกิน จะทำให้ลอาหารผสมลงได้ เป็นการประหยัด

การเลี้ยงเปิดเทศรุ่นอายุ 9 - 26 สัปดาห์
ปล่อยในแปลงหญ้าและลานดินนอกคอกเปิด

ตารางที่ 5 สูตรอาหารสำหรับเปิดเตสรุ่น (13 - 26 สัปดาห์) เปิดเตศผสมพันธุ์ (27 - 72 สัปดาห์)

ชนิดอาหาร	เปิดรุ่น		เปิดผสมพันธุ์		
	1	2	1	2	3
ปลายข้าว	41.50	30	56.70	56.30	59.39
ข้าวเปลือก	41.25	40.00	-	-	-
รำละเอียด	-	10.00	5.00	-	5.00
กากถั่วเหลือง	13.00	11.50	19.70	30.00	16.45
ปลาป่น	-	-	6.00	-	10.00
ไบกะระลิน	-	5.00	5.00	5.00	-
เปลือกหอยปูน	2.00	1.25	6.00	6	5.00
ไคแคลเซียม	1.50	2.00	0.70	2.00	3.00
เกลือ	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
ไวตามิน-แร่ธาตุ	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25

ตารางที่ 6 แสดงมาตรฐานน้ำหนักเฉลี่ยและจำนวนอาหารที่ผสมให้เปิดเทศ
พันธุ์กบิรินทร์บุรีเทศเมียจนอายุเริ่มไข่ 24-26 สัปดาห์

อายุ (สัปดาห์ที่)	นน. (กรัม/ตัว)	อาหาร (กรัม/ตัว/วัน)	อายุ (สัปดาห์)	นน. (กรัม/ตัว)	อาหาร (กรัม/ตัว/วัน)
1	132	ให้กินเต็มที่	14	2210	83
2	307	ให้กินเต็มที่	15	2240	84
3	529	ให้กินเต็มที่	16	2270	85
4	783	ให้กินเต็มที่	17	2300	86
5	933	86	18	2330	87
6	1200	85	19	2360	88
7	1400	84	20	2390	89
8	2050	83	21	2410	90
9	2080	80	22	2440	91
10	2100	79	23	2470	92
11	2130	80	22	2440	93
12	2160	81	25	2530	94
13	2190	82	26	2560	95

3. การเลี้ยงเปิดเตศพ่อแม่พันธุ์

เปิดเตศพันธุ์กบินทร์บุรี เริ่มไขฟองแรกเมื่ออายุ 24 - 28 สัปดาห์ พ่อเปิดสาวเริ่มไข่และเปิดหนุ่มเจริญเติบโตเต็มที่ และแสดงอาการเป็นสัดขนสวย หนึ่งขรุขระบนใบหน้าสีชมพูแดง ปกติเพศผู้จะโตกว่าเพศเมีย 2 เท่า ให้คัดเปิดสาวไว้ทำพันธุ์ โดยคัดตัวที่มีรูปร่างลักษณะดี ลำตัวยาวและกว้าง ท้องใหญ่ กระดูกเชิงกรานกว้าง ขนสีขาवलอด หัวมีจุดสีดำเล็กน้อย น้ำหนัก 2.5 - 3.0 กก. ส่วนเพศผู้ให้คัดตัวที่โตดีกว่าตัวอื่นๆ ในฝูง ปกติเราจะคัดพ่อแม่พันธุ์ที่มีน้ำหนักไม่ต่ำกว่าตัวละ 4.0 กก. ขึ้นไป และมีลักษณะดี แข็งแรง หน้าตาแจ่มใส สีชมพูแดง คลอเคลียตัวเมียแก่ แสดงอาการพร้อมผสมพันธุ์ ขนสีขาवलอด แต่มีจุดดำกลางหัว ปากใหญ่และสีชมพู

เมื่อคัดพันธุ์เปิดได้แล้ว ให้เปลี่ยนอาหารที่เคยให้เป็นอาหารเปิดไข่สำหรับพ่อแม่พันธุ์ อาหารผสมนี้จะมีแคลเซียมสูงกว่าเป็นสาว เพราะธาตุแคลเซียม เปิดจะนำไปสร้างเปลือกไข่ ในสูตรอาหารจะมีแคลเซียม 3% และได้มาจากเปลือกหอยหรือปูนขาว ที่ใช้สำหรับผสมดินปรับความเป็นกรดและต่างในการปลูกพืชที่เกษตรกรใช้เป็นประจำ ให้แทนเปลือกหอยได้ในปริมาณเท่าๆ กัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5 การเลี้ยงเปิดพ่อแม่พันธุ์ที่สำคัญๆ จะต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ คือ

1. การให้แสงสว่างวันละ 14 - 16 ชม. แสงสว่างจะช่วยให้เปิดไข่ดีขึ้น จึงต้องเปิดไฟสว่างขนาด 20 วัตต์ ต่อพื้นที่ 10 ตารางเมตร เพิ่มขึ้นวันละ 2 - 4 ชั่วโมง คือ หัวค่ำเปิดไฟถึงเวลา 21.00 น. และอีกครั้งหนึ่งเวลาเช้ามืด 05.00 - 06.00 น. หรือจะเปิดครั้งเดียวตั้งแต่เย็นจนถึง 22.00 น. ก็ได้

2. การให้อาหารที่มีคุณภาพและให้ในปริมาณที่สอดคล้องกับอัตราการไข่ของเป็ด ดูรายละเอียดในตารางที่ 7

3. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคดักเพล็ก และอหิวาต์ ตามตารางการทำวัคซีนอย่างเคร่งครัด หลังจากทำวัคซีนดักเพล็ก ไม่ควรเก็บไข่ไปฟักเป็นเวลา 7 - 10 วัน เพราะลูกเป็ดที่ฟักออกมาจะเลี้ยงยากและตายมาก สาเหตุจากการทำวัคซีน

4. อัตราส่วนของการผสมพันธุ์ ควรจะเป็นพ่อพันธุ์ 1 ตัว ผสมแม่พันธุ์ 5 - 7 ตัว

5. อาหารเป็ดไม่ควรมีข้าวโพดเป็นส่วนผสม เพราะทำให้การไข่ผสมติด และฟักออกต่ำ และไม่ไข่เลย

ตารางที่ 7 อัตราการไข่และปริมาณอาหารผสมที่กินต่อตัวต่อวันของเป็ดเทศ
พันธุ์กบินทร์บุรีแยกเป็นรายสัปดาห์ตลอดปีแรกของการผลิตไข่ฟัก

อายุการไข่ (เดือน)	อัตราการไข่ (%)	กินอาหาร (กรัม/ตัว/วัน)	อายุการไข่ (สัปดาห์)	อัตราการไข่ (%)	กินอาหาร (กรัม/ตัว/วัน)
1	9	150	27	28	150
2	16	150	28	33	150
3	33	150	29	34	150
4	47	150	30	38	150
5	55	150	31	32	150
6	61	150	32	23	150
7	43	150	32	16	150
8	35	150	34	14	140
9	44	170	35	16	140
10	56	170	36	16	140
11	61	170	37	18	140
12	58	170	38	20	140
13	59	170	39	26	140
14	60	170	40	26	140
15	59	170	41	27	140
16	53	170	42	29	140
17	46	170	43	34	140
18	40	160	44	30	140
19	34	160	45	35	140
20	29	160	46	41	140
21	28	160	47	42	140
22	31	160	48	35	140
23	32	160	49	27	140
24	36	150	50	28	140
25	32	150	51	28	140
26	31	150	52	35	140

ตารางที่ 8 แสดงความต้องการโภชนาการของเปิดเทศแยกตามอายุและการให้ผลผลิต

โภชนาการ	อายุเป็นสัปดาห์			เปิดพันธุ์
	0-3	4-10	11-26	27-72
พลังงานใช้ประโยชน์ (keal/kg)	2890	2890	2600	2730
โปรตีน %	18.7	15.4	13.2	18.7
แคลเซียม %	0.90	0.72	0.90	3.0
ฟอสฟอรัสใช้ได้ %	0.36	0.36	0.36	0.43
อาร์จินีน %	1.12	0.92	0.79	1.14
ฮิสติดีน %	0.43	0.35	0.32	0.45
ไอโซลูซีน %	0.66	0.54	0.57	0.80
ลูซีน %	1.31	1.08	1.09	1.08
ไลซีน %	1.10	0.90	0.61	1.00
เมไทโอนีน+ซิสตีน %	0.69	0.57	0.52	0.74
เฟนิล+ไทโรซีน %	1.44	1.19	1.04	1.47
ทรีโอนีน %	0.69	0.57	0.49	0.70
ทริปโตเฟน %	0.24	0.20	0.16	0.22
เวอรีน %	0.80	0.68	0.61	0.86

วิธีการปักไข่เปิดเทศ

เปิดเทศเป็นสัตว์ปีกที่สามารถปักได้ด้วยตัวของมันเอง ซึ่งจะปักออกได้ดี 80 - 90% แต่เมื่อนำไข่เปิดที่รวบรวมครั้งละมากๆ ปักโดยใช้วิทยาการสมัยใหม่ คือปักไข่เปิดเทศด้วยตู้ปักไข่ไก่ การปักออกของไข่เปิดเทศไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งเมื่อตอนเริ่มปักไข่เปิดเทศซึ่งมีเปลือกหนาและเยื่อหุ้มไข่ที่เหนียว การปักออกนั้นต่ำมาก ตู้ปักไข่ที่ใช้ปักไข่เปิดเทศนั้นเป็นตู้ปักไข่ไก่ เมื่อนำมาปักไข่เปิดเทศจึงทำให้เปอร์เซ็นต์การปักออกต่ำกว่าปกติและบางครั้งฤดู เช่น ฤดูร้อนหรือฤดูฝน การปักออกไม่ดีมีปัญหามาก อัตราการตายในช่วงสุดท้ายของการปักไข่สูง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ตายโคมสูง ทั้งนี้เพราะวิธีการปักไข่ไก่แตกต่างจากการปักไข่เปิดเทศโดยสิ้นเชิง ในการปักไข่เปิดเทศมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกขนาดและรูปร่างของไข่เปิดเทศเข้าปัก

ไข่เปิดเทศที่นำเข้าสู่ตู้ปักควรมีขนาดสม่ำเสมอไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป ถ้าไข่มีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไปจะทำให้การปักออกไม่ดี ดังนั้นการคัดเลือกไข่เข้าปักให้สม่ำเสมอ สามารถเพิ่มอัตราการปักออกได้ดีถึง 5% ขนาดไข่ที่พอเหมาะอยู่ระหว่าง 65 - 75 กรัม นอกจากนี้ลักษณะของไข่รูปร่างกลมหรือแหลมเกินไปไม่ควรนำเข้าสู่ตู้ปักเปลือกไข่ควรเรียบไม่ขรุขระไม่มีรอยยุบ ร้าวหรือแตก เพราะจะทำให้การปักออกไม่ดี แล้วยังจะทำให้อากาศภายในตู้เสียอีกด้วย

2. การเก็บรักษาไข่ก่อนนำเข้าสู่ตู้ปัก

ตามปกติแล้วจะเก็บไข่เปิดเข้าสู่ตู้ปักทุก 7 วัน ในกรณีที่ไข่เปิดไม่มาก แต่ถ้ามีมากจะเก็บเข้าทุกๆ 3 - 4 วัน ในการเก็บไข่เปิดเพื่อรอการนำเข้าสู่ตู้ปัก ควรเก็บในห้องเย็น อุณหภูมิ 50 - 65 F และมีความชื้น 75%

3. การทำความสะอาดเปลือกไข่เปิดเทศ

ไข่เปิดที่เก็บเพื่อนำเข้าฟักควรได้รับการทำความสะอาดทันทีที่เก็บออกจากคอกไข่ที่มีมูลหรือสกปรกตามเปลือกควรใช้กระดาษทรายหยาบขัดเบาๆ อย่าใช้วิธีล้างน้ำจะทำให้เชื้อโรคซึมแทรกเข้าไปตามรูพรุนเข้าสู่ภายในฟองไข่และทำอันตรายต่อไข่ภายในได้ ในขณะที่ทำความสะอาดไข่ควรตรวจสอบเปลือกไข่ที่บวมและร้าวด้วย เพื่อตัดไข่ออกเสียแต่แรก ถ้านำไข่ที่สกปรกบวมและร้าวเข้าฟักไข่จะทำให้การเจริญเติบโตของเชื้อโรคริดในสภาวะความชื้นในตู้ฟักไข่ทำให้ไข่แตกเน่าส่งกลิ่นเหม็นภายในตู้ฟักและสกปรก

4. การรมควันฆ่าเชื้อโรค

ไข่เปิดเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้สำหรับฟักทุกๆ ฟอง หลังจากทำความสะอาดเปลือกแล้ว นำมาทำการรมควันเพื่อฆ่าเชื้อโรคที่เกาะติดอยู่บนเปลือกไข่ โดยเฉพาะเชื้อแบคทีเรีย Salmonella ซึ่งเป็นสาเหตุให้ลูกเป็ดตายก่อนจะเปลือกไข่โดยจะรมควันไข่เปิดที่เก็บมาจากคอกก่อนนำไข่เข้าห้องเก็บไข่ การรมควัน ใช้ต่างทับทิม 20 กรัม ฟอรั่มาลีน 40% จำนวน 40 ซีซี. ต่อพื้นที่ 100 ลูกบาศก์ฟุต วิธีทำคือ ชั่งต่างทับทิมแล้วใส่ในชามกระเบื้องเคลือบแล้วใส่ในตู้เทพอรั่มาลีนลงในชามกระเบื้องเคลือบแล้วรีบปิดตู้ทันที ระวังอย่าดมควันฟอรั่มลดีไฮด์ เพราะจะทำให้เยื่อและจมูกตาอักเสบได้ ทิ้งไว้ 15 - 20 นาที จึงเปิดตู้รมควันทิ้งไว้ 5 - 10 นาที แล้วจึงนำไข่เข้าเก็บในห้องเก็บไข่ จุดที่สำคัญคือ ห้ามรมควันไข่ที่ฟักไปแล้ว 24 - 72 ชม. และไม่รมควันไข่ที่ลูกเป็ดกำลังจะเปลือกไข่ออก

5. การฟักไข่เปิดเทศระยะ 1 - 10 วันของการฟัก

ไข่ที่ได้รับการเก็บไว้ในอุณหภูมิ 50 - 60 ° F เป็นเวลา 7 วันแล้วนำเข้าตู้ฟักไข่ในช่วงนี้อาจรุมควันฆ่าเชื้ออีกครั้งหนึ่งก็ได้ แต่ควรระวัง

อย่ารมควันไข่ที่เพิ่งเข้าสู่ฟักได้ไม่เกิน 24 - 72 ชม. เพราะถ้ารมควันจะทำให้ไข่เพิ่งเข้าสู่ฟักเชื้อตายได้ ในช่วง 1 - 10 วันแรกที่เข้าสู่ฟักอุณหภูมิ 100 ° F อุณหภูมิปรอทคัมเปียก 86 ° F กลับไข่อย่างน้อยวันละ 6 ครั้ง

6. การวางไข่ฟัก

สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ ได้ทำการทดลองฟักไข่เปิดเทศพันธุ์กบินทร์บุรีที่มีอายุการไข่มาแล้ว 9 เดือน หรืออายุ 16 เดือน นับแต่แรกเกิด การทดลองเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2540 เป็นต้นมาจนถึงเดือนกรกฎาคม 2540 พบว่า การวางไข่ในแนวนอนหรือวางเรียงบนพื้นตะแกรงลวดตาข่ายของถาดฟักไข่ ในลักษณะเดียวกันกับที่แม่เปิดฟักไข่ จะทำให้การฟักออกมีเปอร์เซ็นต์สูงกว่า 70% ในขณะเดียวกันพวกที่วางไข่แบบตั้งเอาด้านป้านขึ้น การฟักออกต่ำมากคือ ไม่เกิน 10% และถ้าให้การฟักออกสูงยิ่งขึ้นจำเป็นจะต้องมีการพ่นน้ำทุกวันจะทำให้การฟักออกสูง 85 - 90% ในขณะที่วางไข่แบบนอนแต่ไม่พ่นน้ำ การฟักออกจะไม่เกิน 70% การวางไข่โดยการตั้งเอาด้านป้านขึ้นไม่ว่าจะพ่นน้ำ หรือไม่พ่นน้ำก็ไม่ทำให้การฟักออกดีขึ้น ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการฟักไข่เปิดเทศโดยใช้เครื่องฟักไข่ไก่ จึงต้องปรับปรุงวิธีการวางไข่ในถาดฟักใหม่ ให้ไข่เปิดนอนราบกับพื้นถาด โดยไม่มีลวดกั้นวางไข่ลงในถาดเต็มถาดเหลือช่องว่างไว้ประมาณวางไข่เปิดได้ 2 ฟอง เพื่อให้ไข่กลิ้งได้เวลาเอียงถาดไข่ การกลับไข่ด้วยเครื่องฟักไข่อัตโนมัติก็โดยการตั้งเครื่องกลับไข่ให้ถาดไข่เอียงประมาณ 10 - 15 องศา ไข่เปิดก็จะกลิ้งไปในระยะทางเท่ากับไข่ 2 ฟอง ที่เหลือช่องว่างเอาไว้ระหว่างไข่ในถาดกับขอบของถาดไข่ถ้าเป็นเครื่องฟักไข่ธรรมดา ก็ใช้มือสวมถุงมือที่สะอาดๆ ลูบไปบนไข่ในถาดให้ไข่กลิ้ง หรือเคลื่อนที่ออกจากเดิมก็ได้ หรือจะทำคั้นโยกให้ถาดเอียงตามองศาดังกล่าว ในกรณีที่ไข่กลิ้งชนกันแตกหรือร้าว ก็ให้ลดความลาดเอียงลงปรับให้เพียงพอดี หลักการวางไข่ในแนวนอนคือ ทำอย่างไร

ให้ไขเปิดเทศเวลากลับไขให้ไขกลิ้งไปได้รอบตัวหรือ 360 องศา ก็จะทำให้ตัวอ่อนในไขเจริญเติบโตเต็มฟองไข ดังนั้นพื้นของภาคไขหรือตะแกรงรองภาคไขควรจะแข็งแรงและหนา สามารถรับน้ำหนักไขจำนวนมากได้ และไม่ทำให้ลวดหย่อนจะทำให้ไขไม่กลิ้งเวลาเอียงด้วยมุม 10 - 15 องศา แต่ถ้าใช้ไม้อัดเจาะรูก็จะทำให้พื้นลื่นเกินไป ไขจะกลิ้งเร็วและแรงกระทบกันทำให้ร้าวได้

7. การฟักไขเปิดในระยะที่ 2 ที่ 11 - 31 วันของการฟัก

ในวันที่ 11 ของการฟักจะนำออกจากตู้ฟักมาส่องไขหาไขเปิดเทศที่ไม่มีเชื้อและเชื้อตายออกเมื่อส่องไขเสร็จแล้วนำไขที่มีเชื้อเข้าตู้หนึ่ง ซึ่งเป็นตู้ฟักที่ระบบให้ความร้อนและระบบพัดลมแยกออกจากกันเพราะในช่วงวันที่ 11 - 31 ของการฟักไขจะเปิดระบบให้ความร้อนเป็นเวลาแต่จะเปิดพัดลมตลอดเวลา ซึ่งจะเปิดประตูตู้ฟักไขทิ้งไว้ตั้งแต่ 09.00 - 11.00 น. จึงปิดประตูตู้ฟักไขแล้วเปิดระบบให้ความร้อนทำงานในช่วงที่เปิดประตูตู้ฟักไขทิ้งไว้เมื่อถึงเวลา 10.00 น. คือ ครบ 1 ชั่วโมง แล้วจะทำการพ่นน้ำที่ไขเปิดเทศทุกฟองให้เปียกแล้วทิ้งไว้อีก 1 ชั่วโมง เมื่อถึงเวลา 11.00 น. จึงปิดตู้ฟักแล้วเปิดระบบให้ความร้อนทำเช่นนี้ทุกวันจนถึงวันที่ 31 ของการฟักอุณหภูมิของตู้ฟักไข 100 °F อุณหภูมิ ตู้เปียก 90 - 92 °F การกลับไขควรกลับอย่างน้อยวันละ 6 ครั้ง จะทำให้เชื้อแข็งแรงทำให้การฟักออกดีขึ้น ถ้าตู้ฟักที่ควบคุมความชื้นไม่ได้พ่นน้ำที่ไขวันละ 2 ครั้ง ช่วงบายและสี่โมงครึ่ง น้ำที่ใช้พ่นควรมีอุณหภูมิเท่าตู้ฟักและเป็นน้ำที่สะอาดโดยผสมน้ำยาฆ่าเชื้อลงไปก็จะทำให้ไขเปิดมีเชื้อตายที่ 32 วัน น้อยลงได้

8. การฟักไขเปิดเทศในระยะที่ 3 ที่ 32 - 35 วัน ของการฟัก

ในวันที่ 32 ของการฟักจะนำไขออกจากตู้ฟักไขเพื่อนำมาส่องไขที่มีเชื้อแข็งแรงนำเข้าตู้เกิดไขเชื้อที่ตายก็นำออกไปการนำไขมีเชื้อเข้าตู้เกิดจะใส่ภาคโดยวางไขในแนวนอนในช่วงนี้จะไม่มีการกลับไขหรือพ่นน้ำแต่อย่างใด

อุณหภูมิของตู้เกิด ใช้อุณหภูมิ 98 - 99 ° F อุณหภูมิคุ้มเปือก 94 ° F ความชื้นสัมพัทธ์ 86% ไข่เปิดที่จะฟักออกได้ดีควรมีช่องอากาศภายในไข่ เท่ากับ 1 ใน 3 ของไข่ลูกเปิดเทศบางตัวอาจจะออกเป็นตัวเมื่ออายุ 33 วัน จึงควรเก็บไข่ฟักให้ถึง 35 วัน และตู้เกิดควรแยกออกจากตู้ฟักไม่ควรใช้ตู้เดียวกัน เพราะถ้าควบคุมอุณหภูมิและความชื้นไม่ดีจะทำให้เกิดน้อยลงและที่สำคัญคือไม่แข็งแรงและทำให้อัตรการตายสูงเมื่อนำไปเลี้ยงในช่วงอาทิตย์แรก

โรคเปิดเทศและการป้องกัน

เปิดเป็นสัตว์ปีกที่มีปัญหาเรื่องโรคน้อยกว่าไก่ หากทำการเลี้ยงในพื้นที่คอกแห้ง ไม่เปียกชื้นและ แล้วปัญหาเรื่องโรคและอัตราการตายน้อยมาก โรคเปิดเทศที่สำคัญมีดังนี้

1. โรคอหิวาต์เปิดเทศ

เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่ง อากาศทั่วไปเปิดจะชื้น เมื่ออาหารกระหายน้ำจัด มีไขสูง ถ้าคลำดูที่คอและเท้าจะร้อน มักจะจับกลุ่มกันอยู่ใกล้บริเวณรางน้ำ อูจาระมีสีขาวปนเขียวและมีลักษณะเป็นยางเหนียว บางครั้งเปิดจะตายอย่างกะทันหัน หรือถ้าเป็นเรื้อรังจะทำให้ข้อเท้าอักเสบวม ทำให้เคลื่อนไหวลำบาก ในเปิดไข่จะทำให้ไข่ลดลงได้

การรักษา การใช้ยาซัลฟา หรือยาปฏิชีวนะ จะช่วยลดความเสี่ยงหายในฝูงเปิดที่เริ่มแรกเป็นระยะแรก สำหรับยาซัลฟาที่ใช้ได้ผลดี คือ ซัลฟาเมอราซีน หรือซัลฟาเมทราซีน และการใช้ยาปฏิชีวนะ คลอเตตราซัยคลิน หรือออกซีเตตราซัยคลิน ผสมในอาหาร ระดับ 500 กรัม ต่ออาหาร 1 ตัน ก็จะช่วยลดความรุนแรงลงได้

การป้องกัน โดยการท้าวคชินป้องกันอหิวาต์เปิด โดยทำครั้งแรก เมื่อเปิดอายุ 2 เดือน และทำซ้ำทุก 3 เดือน โดยฉีดเข้ากล้ามเนื้อออกตัวละ 1 ซีซี.

2. โรคคักเพล็ก (ภาพโรคเปิด)

เกิดจากเชื้อไวรัส อาการทั่วไปเมื่อเริ่มเป็นเปิดจะแสดงอาการซึม ท้องร่วง เบื่ออาหาร ปีกตก ไม่ค่อยเคลื่อนไหว มีน้ำตาไหลออกมาค่อนข้างเหนียว เมื่อเป็นมากจะมีน้ำมูกไหลออกมาด้วย อุจจาระสีเขียวปนเหลือง บางครั้ง มีเลือดปนบริเวณรอบๆ ทวารจะแดงช้ำหายใจลำบาก

การรักษา ไม่มียาที่ใช้รักษาโรคนี้ได้ผล คงมีแต่การป้องกันเท่านั้น

การป้องกัน โดยการท้าวคชินป้องกัน ดังนี้

- ครั้งแรก ทำเมื่อเปิดอายุ 1 เดือน
- ครั้งที่สอง เมื่อเปิดมีอายุ 3 เดือน
- ครั้งที่สาม เมื่อเปิดมีอายุ 6 เดือน และ ทำซ้ำทุกๆ 6 เดือน

โดยฉีดเข้ากล้ามเนื้อหน้าอก ตัวละ 2 ซีซี.

วัคซีนทั้งสองชนิด ซื้ได้ที่กรมปศุสัตว์ หรือ

ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทั่วประเทศ

ตารางทำวัคซีนป้องกันโรคเปิด

ชนิดวัคซีน	อายุเปิด	วิธีใช้	ขนาดวัคซีน	ระยะคุ้มโรค
ดักเพลิง (กาฬโรคเปิด) ดักเพลิง ดักเพลิง	1 เดือน	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ เนื้อหน้าอก	2 ซีซี.	2 เดือน
	3 เดือน	"	2 ซีซี.	2 เดือน
	6 เดือน	" แล้วให้ทำซ้ำ ทุก 6 เดือน	2 ซีซี.	หลังจากเข็ม ¹
โรคอหิวาต์เปิด	2 เดือน	"	1 ซีซี.	3 เดือน และทำซ้ำ ทุก 3 เดือน

วัคซีนสำหรับสัตว์ปีก

วัคซีนอหิวาต์เปิด-ไก่

วัคซีนนิวคาสเซิลเชื้อ
เป็น
สเตรนลาโซด้า

แหล่งผลิตและจำหน่ายพันธุ์เปิดเทศพันธุ์กบินทร์บุรี

1. สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี 25110
โทร. (037) 213-827
2. สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์บางปะกง อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา 24130
โทร. (038) 531-649
3. สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปลวกแดง อ.ระยอง จ.ระยอง 21000
โทร. (038) 618-461

เลี้ยงสัตว์ให้ปลอดภัย จะต้อง

- สัตว์พันธุ์ดี
- อาหารดี
- โรคเรื้อรัง
- การจัดการ (การเลี้ยงดู) ดี
- การควบคุมป้องกันโรคดี

มีปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ รักษาได้ที่

- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
- สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี
- กองบำรุงพันธุ์สัตว์
- กองอาหารสัตว์
- ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี

www.dld.go.th